

ČLOVĚK S POSTIŽENÍM A VÝTVARNÁ TVORBA

Jako studentka oborů speciální andragogika a speciální pedagogika se v rámci svých praxí setkávám velmi často s lidmi s těžkým postižením. Moje kroky do budoucna povedou nejspíše v andragogickém směru, protože se mi již osvědčilo, že práce s dospělými lidmi mě baví a naplňuje více.

Ať už se však jednalo o děti, dospělé či seniory, měli tito lidé vždy velmi pozitivní vztah k umění. Nikdy nejspíš nešlo o umění, jako takové, ale velmi rádi tvořili, byli nadšení z jakéhokoliv nápadu, nové aktivity a velmi rádi poznávali nejrůznější materiály, ze kterých vždy vlastníma rukama mohli kreativně vytvořit nový výrobek. O to nadšenější potom tyto osoby jsou, když je dokonce jejich výtvar oceněn a v rámci workshopů, dílniček nebo trhů se prodá a dělá radost dalším. Právě během studia andragogiky jsme se po celý jeden semestr zabývali technikami a možnostmi tvoření v chráněných dílnách. Na hodiny za námi docházela pracovnice z DOZP, která nám vždy donesla různé přístroje, se kterými tvoří klienti, a zároveň velkou spoustu výtvarného materiálu. Měli jsme tak jedinečnou možnost vše vyzkoušet a potom si zkušenosti přenést i do praxe. Bylo neuvěřitelné, jaké vymoženosti se dnes dají použít, aby si klient vyrobil dekorační mýdlo, šperk, přáníčko nebo třeba vlastní tašku. Můžeme tak konstatovat, že kreativní, keramické, šicí a další dílny v různých pobytových zařízeních sociálních služeb jsou tedy velmi užitečné a pomáhají klientům kreativně trávit dlouhý čas.

Sama jsem v zařízení sociálních služeb pracovala s třemi staršími dámami se středně těžkým mentálním postižením. Za úkol jsme měly na dřevěné desky za pomoci barev namalovat strom a lepením nejrůznějších knoflíků naznačit podzimní listí. Nepatřím mezi osoby, které by se snažily věrohodně dodržovat barvy tak, aby seděly s realitou a tyto tři klientky měly podobný způsob tvoření jako já. Použily na kmen žlutou barvu, na větve modrou barvu, ... Právě proto mne tvoření tolik bavilo – bylo spontánní, nikdo se nebál toho, co řekne ten druhý, neexistovaly žádné zákony malování, tvořily jsme tak, jak se nám líbilo.

Vzhledem k tématu svojí diplomové práce trávím momentálně hodně času v pobytových zařízeních pro osoby s mentálním postižením. Snažím se s klienty seznámit, spřátelit a přivést do jejich žití nové nápady a radost. Není náhodou, že pro využití volného času klienti chodí do dílen, nebo do výtvarných kroužků, a tak se právě setkávají s výtvarným uměním. V jednom zařízení se mi velice líbil nový pohled na věc, a to, že pracovnice chodily vždy jednou týdně s klienty na nějakou uměleckou výstavu, nebo do divadla, nebo na nějakou památku. Nešlo jim tedy primárně o to, aby klienti pouze tvořili, ale především o to, aby se s uměním setkávali a využili jej tak k sociálnímu kontaktu a ke kulturnímu rozvoji. O uměleckých dílech, které viděli si pak udělali ve společenské místnosti „přednášku“, kdy si společně povídali o tom, co zažili a ostatním klientům měli své zážitky sdělit. Velmi zajímavé bylo poslouchat výklad či popis jednoho obrazu od třech různých klientů. Každý z nich v obraze viděl něco jiného a úplně jinak chápal jeho význam. Přitom si však dokonale rozuměli a shodli se na skvělé atmosféře výstavy.

Z mého úhlu pohledu otvírá umění osobám s postižením dveře do úplně jiného světa. Ať už jde o výtvarné tvoření, kdy člověk vezme do ruky štětec a na papír může přenést cokoliv se mu zrovna honí hlavou, stejně tak příjemný pocit může zažívat i na divadelním pódiu, kdy nejspíš poprvé ve svém životě pocítí štěstí z potlesku nadšených diváků. Divadlo zde zmiňuji záměrně proto, že jsem jej sama studovala a již více než tři roky pracuji v Huse na provázku. Nebývá výjimkou, že v rámci různých festivalů nebo akcí i k nám do divadla jezdí soubory, které se skládají z herců s různými typy postižení. S několika z nich jsem se osobně setkala a pamatuji si, že mnohdy zažívají po představení tak upřímnou radost a slzy z dojetí, o kterých mnozí jiní mainstreamoví herci nemají ani ponětí. Sami o sobě říkají, že hrát divadlo je pro ně nevyhnutelným potěšením a konečně mají pocit, že v životě něco znamenají. Tak nějak podobně vlastně vnímám i radost z výtvarného umění, kde člověk bezprostředně po vytváření sice nezaslechne aplaus, ale vyrábění jej naplňuje a těší se z toho, když se na výstavě právě u jeho obrazu zastavují lidé a obdivují jej. Velmi se mi líbí fakt, že dnešní společnost je otevřena výtvarným projektům, do kterých jsou osoby s postižením aktivně zapojovány, a že různé veřejné prostory otvírají výstavy a pořádají vernisáže soustředící se na tuto problematiku. Je velmi důležité si uvědomovat, že osoby s handicapem jsou součástí naší kultury, proto by se na ní měli s námi podílet. V jinakosti je totiž krása.